

EEN WANDELING DOOR HET „VOGELEILAND”

DOOR A. DE JONG

Een vlucht kokmeeuwen, neergevallen in het water.

Eindelijk hadden we dan een vergunning gekregen om het Kroondomein „de Scheurpolder” aan den Hoek van Holland te mogen bezoeken. Dit kroondomein bestaat uit het westelijk deel van het eiland Rozenburg, ongeveer vanaf het Brielsche veer.

Onder de vogelliefhebbers en niet minder onder botanisten is dit vogel- en plantenrijke gebied meer bekend als „de Beer”; men behoeft slechts dezen naam te noemen om iederen natuurliefhebber in extase te brengen.

Het is natuurlijk van groot belang, dat de vogels, vooral in den broedtijd, volkomen met rust gelaten worden, in verband waarmee het uitreiken van vergunningen slechts in beperkt aantal geschiedt. Bovendien worden de terreinen door de goede zorgen van de Nederlandsche Vereeniging tot Bescherming van Vogels, te Amsterdam, behoorlijk bewaakt, waardoor de rust der broedvogels zoo goed als verzekerd is.

Toen we met den trein aan den Hoek van Holland aankwamen, begaven we ons onmid-

delmeeuwen, benevens de nooit ontbrekende kokmeeuwen.

Zelfs ontbreken een paar kluten niet, vogels, die we nooit eerder hadden gezien. Deze steltloopers, zwart en wit van kleur, hebben een snavel, die in tegenstelling met dien der wulpen naar omhoog gebogen is. Hiermede maaien ze over het slik en in het ondiepe water.

Boven ons hoofd krieschen de vischdiefjes of sterntjes, de karakteristieke vogels van „de Beer”. Ze vliegen met den rooden snavel loodrecht naar beneden gericht, terwijl er hier en daar plotseling één naar beneden tuimelt om met een klein vischje in den snavel weer op te stijgen, wat inmiddels naar het eiland gebracht wordt.

Achter ons gaan met snellen wiekslag een stuk of wat aalscholvers, zeker bewoners van het Staelduin bij 's-Gravenzande of van de beroemde kolonie van „Lekzicht” te Lekkerkerk. Deze vogels vliegen juist even boven den waterspiegel en zullen vermoedelijk eens gaan zien of er in den mond van den Waterweg nog iets te duiken valt. Het zijn eerste duikers en ze kunnen geweldig lang onder water blijven, waarna ze een heel eind verder, meestal met een niet al te kleine visch, weer boven komen.

Op een baken zit er zoowaar een in z'n typische houding, de vleugels uitgestrekt om deze door zon en wind te laten drogen (zonnen).

Intusschen zijn we aan den landingssteiger aangekomen, en nadat we met den schipper het tijdstip hebben afgesproken, waarop we weer zullen worden afgehaald, wandelen we den glibberigen steiger over naar het „Vogel-eiland”.

Aan het eind van den steiger gekomen, moeten we even beraadslagen of we links of rechts langs den Waterweg zullen gaan of het duinpaadje recht tegenover den steiger zullen volgen. We besluiten tot het laatste. We zijn nu direct in het duin en passeeren het houten gebouwtje van Vogelbescherming en daarachter zien we de waterput, waar we later, op warme dagen, ons dikwijls gelaafd hebben aan het koele welwater.

Daar komt juist een der bewakers aan.

„Mag ik even uw vergunningen zien, heeren? In orde meneer, gaat Uw gang maar. Meneer denkt u er om, hier vlak bij langs het pad zit een fazant op eieren, blijft u er niet te lang bijstaan, alstublieft?”

„Nee, dat komt in orde, hoor.”

We volven het met planken belegde pad en ja, daar vliegt met veel lawaai een fazantenheden van het nest.

Even kijken. Maar eventjes, tien eieren, koffie-bruin van kleur.

Hier en daar ontrolt zich aan ons oog een schitterend vergezicht; voor ons laag geboschte en duinenwildernis, met daarachter, in het verschiet, de oude Maas en de Brielsche toren, Oostvoorne en de zee. Achter ons het dorp Hoek van Holland met den Waterweg, waarin enkele voorbiistoomende zeeschepen; meer naar links ontdekken we den hoogen toren van Maaassluis.

Nog steeds volgen we hetzelfde pad en bevinden ons nu tusschen ligusters, duindoorns en vlieren, waartusschen zich braamranken slingeren.

Steeds den bovenkant van het duin houdend, komen we eindelijk in een waar bosch. Zooiets

heb ik nog nooit gezien. Allemaal vlieren, vlieren en nog eens vlieren. En dicht op elkander dat ze staan. Men waant zich hier in een oerwoud.

Het is eigenlijk geen wonder, dat de vlieren hier zoo enorm gegroeid zijn, want deze duinen bestaan uit... zwaren kleigrond.

Hoe is dat nu mogelijk? Gelukkig wist de bewaker een verklaring hiervan te geven.

Toen namelijk de Waterweg dwars door den eigenlijken Hoek van Holland gegraven werd, wist men geen weg met de vrijgekomen klei, zoodat men op de gedachte gekomen is, deze hier te storten.

In de vlierstruiken wemelt het van vogels, vooral spreuwen, die zich naar het schijnt te goed doen aan de overgebleven vlierbessen van het vorige jaar; merels en lijsters vliegen aanhoudend voor ons op; ongetwijfeld hebben die hun nesten in deze struiken.

Tenslotte zijn we aan het eind van de vlierlaan gekomen en ook aan het eind van... het duin.

Wanneer we het laatste duin afloopen, staan we ineens in een merkwaardig vlak landschap; alleen in zuidelijke richting ontdekken we hier en daar lage duintjes, waarvan er verschillende geheel afzonderlijk in de vlakte staan.

Zonder eenige waterkeering loopt deze vlakte tot aan zee toe, zoodat hier eigenlijk sprake is van een kilometers breed strand.

Alleen de vegetatie toont ons of we met strand, duin of weiland te doen hebben. Het strand bestaat, zooals overal, uit zand, dik bezaaid met schelpen; meer landwaarts tot ongeveer het vlierduin bestaat de begroeiing uit duinplanten om nog meer oostelijk over te gaan in moerassig weiland.

We gaan, wanneer we het vlierduin verlaten hebben, links af en staan plotseling voor een langwerpig meertje.

Rustig zwemmen er enkele paren bergeenden, doch zoodra deze ons bemerkt hebben, gaan ze onmiddellijk op de wieden en vliegen met een grooten boog over ons heen, waarbij we duidelijk het fluitende geluid hooren, dat de vogels onder het vliegen maken en dat met de

Zoetwatermeertje op het eiland.

dellijk naar de haven, waar we ons moesten vervoegen bij den bekenden kapitein der Hoeksche reddingsboot, Slis of bij diens collega Van Dam, de opvolgers van schipper Van der Klooster, die 2 jaar geleden met de reddingsboot, de „President van Heel”, zoo noodlottig om het leven kwam. Deze helden der zee onderhouden namelijk met een motorbootje, de H. v. H. 10, den veerdienst van den Hoek naar „de Beer”, zooals wij ons eiland ook maar zullen noemen.

Als we de Berghaven uittuffen, zien we links van ons de groote Harwichboot liggen, machtig afstekend tegen het lage stationsgebouw. Op stroom liggen een paar zandzuigers, die hier altijd volop werk hebben en rechts liggen enkele zeesleepboten van de bekende Intern. Sleepdienst L. Smit & Co., dezelfde booten, die al zoo veel roemrijke sleeptochten hebben gemaakt, o.a. met Engelsche dokken.

Vanuit onze boot bespeuren we door den kijker reeds heel wat vogels, die op de slikken aan de overzijde naar voedsel zoeken. Allereerst valt ons oog op enkele paren bergeenden, prachtige bonte vogels; wit, bruin, groen en blauw, met vuurrooden snavel en pooten.

vleugels wordt voortgebracht. Zoals bij alle eendoorten vliegt het wijfje voorop, de woerd achteraan.

De bergeenden hebben hun nesten in konijnenholten, soms wel een meter ver het hol in, waardoor het maar weinig voorkomt, dat men een dergelijk nest vindt. Er is nog een andere vogelsoort, die ook in konijnenholten broedt; dat is de tapuit, een grijszwart en wit zangvogeltje, iets kleiner dan een leeuwerik.

Langs het meertje wandelend komen we in het drassige weiland, waar het vol zit met allerlei steltloopers, zooals Kieviten, tureluurs, scholeksters enz.

De Kieviten, de weidevogels bij uitnemendheid, zijn wel het meest in aantal; dan volgen de scholeksters oftewel bonte pietten. Dit zijn zeer mooie vogels; over het algemeen zwart, met witten rug en staartdekveeren; snavel, pooten en oogen zijn rood. De sterke, spits toeloope snavel doet goede diensten als houweel bij het openen van schelpen.

Voorts herkennen we de zenuwachtig doende tureluurs met bruin-grijze kleuren, hooge roode pooten en een eveneens rooden snavel. Deze

Nest met eieren van een kievit.

vogels kunnen ons door hun aanhoudend „ge-tuut” wel „tureluursch” maken.

Zelfs zien we eenige kemphaantjes, d.w.z. 2 kemphaantjes en een zelfde aantal kemp-hennetjes. De mannetjes zijn van de wijfjes direct te onderscheiden door hun mooie halskragen, die bij alle dieren verschillend van kleur zijn. Zoo zijn er evengoed vogels met witte als met zwarte kragen, verder zijn er met bruine en gespikkelde kragen in velerlei variaties.

Achter ons in de duindoornboschjes kakelen de fazanten en links van ons klinkt het „grieto-grieto” van den grutto, volgens Dr. Thysse de koning der weidevogels.

De grutto's zijn altijd te herkennen aan hun geweldige langen snavel; de kleur dezer vogels is bruinrood en de staart zwart.

Nadat we even gerust hebben, wandelen we weer verder, op eenigen afstand van elkaar, om te zien of we ook nesten kunnen vinden.

Wat gaan die Kieviten en scholeksters te keer, vooral de eersten vliegen met ons mee en maken een spektakel van je welste. Hier moeten vast en zeker nesten met eieren of jongen liggen.

M'n collega heeft er dan ook spoedig een gevonden; een kievit met 4.

Prachtige, gespikkelde eieren; ze liggen als klavertjes van vier met de punten tegen elkaar.

Nu maar weer verder; we vinden nog een Kievitsnest met 3 eieren, dit is dus nog niet voltallig.

Nog steeds worden we begeleid door een escadrille van Kieviten en scholeksters. De scholeksters trekken al gauw af, doch de Kieviten schreeuwen zich heesch en vergezellen ons nog een heel eind.

We zijn nu in de eigenlijke duinen gekomen, doch deze zijn evenals alle duinen van de Beer zeer laag.

Daar komen de eerste vischdiefjes ons al tegemoet. Hier is n.l. een kleinere kolonie van deze vogels. De groote kolonie bevindt zich aan het begroeide strand, waar we straks wel langs komen.

Door onzen kijker zien we de vogels heel duidelijk op de nesten zitten. De hoofdkleur der vischdiefjes is wit, vleugels grijsblauw,

schedel zwart, de korte pootjes en de snavel zijn rood.

De benaming „nesten” is wel wat geflatteerd, want als we in de kolonie komen, ontdekken we niets dan kultjes in den grond, welke door de vogels met het lichaam gedraaid worden.

Sommige der nesten bevatten nog geen eieren, andere weer 1, 2 of 3 eieren; meer dan 3 vinden we zelden of nooit.

De eieren zijn vaak heel verschillend van kleur; hier vinden we eieren, die lichtblauw zijn, ginds weer lichtbruine tot donkerbruine en soms zelfs bijna zwarte, alle eieren hebben evenwel donkerbruine vlekken.

In een kwartier tijds telden we meer dan 300 eieren en nu is het nog niet eens volop broedtijd. Daarvoor moeten we 2 of 3 weken later komen; het wemelt dan van jonge vogeltjes, waarvan er nu nog niet één te vinden is. Die jonge vischdiefjes zijn prachtierjes, iets kleiner dan onze gewone hoenderkuikens, lichtbruin gekleurd met donkere vlekken. Al heel spoedig nadat ze uit het ei gekomen zijn, maken ze kleine wandelingetjes in de omgeving van het ouderlijk huis.

We zijn intusschen aan het zuidelijkste gedeelte van het eiland gekomen, aan de slikken van de Brielsche Maas. En evenals op de slikken van den Waterweg ontdekken we hier ook weer allerlei steltloopers en watervogels.

Op een zandplaat in den zuidwesthoek van het eiland bevindt zich de klutenkolonie, die uit ongeveer 300 paren bestaat. Deze kolonie wordt zeer streng bewaakt, hetgeen aan de uitbreiding daarvan niet weinig bijdraagt.

We gaan nu langs het strand, aan den westkant van het eiland, weer terug en wandelen via het begroeide gedeelte in de richting van den Waterweg.

We gaan nu dwars door het groote vischdiefjesdorp. (Naar schatting broeden op de Beer 10.000 tot 12.000 paren vischdiefjes).

Evenals bij de kleine kolonie vliegen de bewoners van deze kolonie ons weer krijschend tegemoet en eenmaal op de broedplaats zelf gekomen, dwarrelen duizenden vogels boven onze hoofden, wat een geweldigen indruk maakt. Zooveel vogels ziet men niet licht bij elkaar; hoogstens in het najaar eens een zwerm spreuwen, wier aantal toch stellig veel kleiner is. Gelukkig is het goed weer, zoodat het niet hindert dat de vogels hun eieren een poosje verlaten, anders zouden we gauw de biezen moeten pakken, omdat de eieren te veel zouden afkoelen.

Voorzichtig loopen; zorgen, dat je niet op de eieren trapt.

Tusschen de vliegende, krijschende vischdiefjes bemerken we enkele vogels, die grooter zijn, en aan den donkerbruinen kop herkennen we onmiddellijk de kokmeeuwen. Dus ook kokmeeuwen tusschen de sterntjes.

Al heel gauw ontdekken we een nest vlak bij een aanespoelde ton: het bevat drie vrij groote, bruine gespikkelde eieren. De kokmeeuw maakt meer werk van zijn nest dan de andere koloniewoonders; het is mooi gebouwd van helm- en grasstengels en de eieren liggen ook hier weer met de spitse punten tegen elkaar.

De aanvallen der meeuwen worden, wanneer we bij het nest staan, steeds heviger: ze sterven met volle vaart op ons af, om vlak bij ons ineens omhoog te schieten, waarna de schijn-aanvallen weer opnieuw beginnen. Onwillekeurige trekken we toch even het hoofd in als de voels zoo op ons aanvliegen.

En der laatste nesten, die we in de kolonie vinden, valt op, omdat het op een verhooging liet midden in de schelpen: het bevat vier mooie eieren, die veel op kievitseieren gelijken. Ze zijn iets grooter dan vischdiefseieren en kleiner dan die der kokmeeuwen. We zullen den eenaar van dit nest wel spoedig ontmoeten. En jawel, hoven ons klinkt helder: „kluit, kluit, kluit.” Een klutennest dus. Later vernamen we ook, dat er wel meer kluten buiten de kolonie gebreed hadden.

Ook eenige kokmeeuwennesten, alle met 2 of

Kokmeeuw bij het nest.

Nest met voltallig legsel van een vischdiefje.

3 eieren worden nog even bekeken, waarna de tocht in noordelijke richting weer wordt voortgezet.

Als we nog eens omzien, bemerken we, dat de geheele schare weer op de nesten is teruggekeerd.

Even moeten we nog melding maken van een slechte eigenschap der scholeksters, welke in de onmiddellijke nabijheid van de vischdiefjes wonen. Deze vertoonen zich, vooral wanneer er in de kolonie onraad is, tusschen de nesten om af en toe een jong buit te maken en met de ingewanden hunner slachtoffertjes hun jongen te voeren. Merkwaardig genoeg gaan de scholeksters uit de weilanden zich niet aan deze rooverijen te buiten.

Onze kluit is intusschen weer op zijn nest teruggekeerd, en nu hebben we al de gelegenheid, hem van achter een duintje door onzen kijker te bespieden.

De vogel is voor het grootste gedeelte wit, voorhoofd, schedel en achterhals zijn zwart, zoo ook de groote slagpennen. De typische naar boven gebogen snavel is eveneens zwart.

Een eind verder op het schelpenstrand vinden we nog een nestkultje, waarin weer 3 eieren liggen. De eieren zijn kleiner dan de sterntjeseieren en omdat het nest geheel alleen ligt, moet het ook van een anderen vogel zijn. Het blijkt een strandplevier te zijn, een vogel, die bij iedereen, die wel eens een strandwandeling gemaakt heeft, bekend is. We hebben deze kleine, vlugge strandbewoners zeker wel eens langs de zee zien rennen, waarna ze met een ruk stilstaan om, wanneer het zee-water is teruggelopen, een schaaldiertje of garnaatje te verschalken.

De strandplevieren hebben evenals de kluten de eigenaardige gewoonte om zich vleugellam te houden, wanneer men de jongen nadert. Door zoo te simuleeren, trachten ze de aandacht op zichzelf te vestigen, waardoor de jongen gelegenheid krijgen, zich uit de voeten te maken.

We zijn nu niet ver meer van de zuidpier en nadat we deze zoo ver mogelijk opgelopen hebben, gaan we langs den Waterweg naar den aanlegsteiger, vanwaar we weer naar de bewoonde wereld teruggebracht zullen worden.

